

Rezultatele anchetei efectuate la Punctul de trecere al frontierei Isaccea, județul Tulcea, în data de 23 martie 2022

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la aplicarea dreptului fundamental la viață și la integritate fizică și psihică și a dreptului la ocrotirea sănătății, pentru imigranții care sosesc din Ucraina în România, în zona Punctului de trecere al frontierei Isaccea.

În acest context, reprezentanții Biroului Teritorial Constanța au efectuat în data de 23.03.2022, o anchetă la nivelul localității Isaccea din județul Tulcea, unde se află un punct important de trecere al frontierei cu Ucraina, în vederea obținerii de clarificări din partea reprezentanților autorităților/instituțiilor publice competente prezente, cu privire la obiectul sesizării din oficiu a Avocatului Poporului, privind aplicarea dreptului fundamental la viață și la integritate fizică și psihică și a dreptului la ocrotirea sănătății, pentru refugiații care sosesc din Ucraina în România.

1. Punctul de trecere al frontierei Isaccea, județul Tulcea

La punctul de trecere al frontierei Isaccea s-a organizat un comandament, alcătuit din reprezentanți ai Inspectoratului pentru Situații de Urgență Tulcea, Poliției de Frontieră, Inspectoratului General pentru Imigrări, Direcției de Sănătate Publică Tulcea, Consiliului Județean Tulcea și Instituției Prefectului Județul Tulcea. La nivelul acestui comandament sunt luate deciziile pentru asigurarea sprijinului necesar pentru cei sosiți de peste graniță (transport, cazare etc.). Acesta se află la o distanță de aproximativ 3 kilometri distanță față de localitatea Isaccea.

Cu ocazia efectuării anchetei, la punctul de trecere al frontierei Isaccea, au fost identificați și s-au purtat discuții cu reprezentanți, ai următoarelor autorități/instituții publice: Inspectoratul pentru Situații de Urgență Tulcea, inclusiv SMURD, Poliția de Frontieră, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Tulcea, Primăria Tulcea.

Pe lângă punctele de lucru ale instituțiilor/autorităților publice, în proximitatea vămii există numeroase standuri aparținând ONG-urilor cu alimente, haine, produse de igienă și alte produse necesare celor sosiți în țară, cort mobil de prim ajutor amplasat de reprezentanții unui O.N.G. din Spania și hrană pentru animale.

Imediat în proximitatea punctului de trecere al frontierei Isaccea, este organizat, special pentru situația imigranților care sosesc din Ucraina, un punct operativ avansat al ISU Tulcea.

Singurul input în acest punct de frontieră este cel naval. Cetățenii terți sosesc de obicei în valuri. În prezent, zilnic, trec prin punctul de frontieră aproximativ 700 de persoane în 24 de ore, față de perioada anterioară unde s-au înregistrat fluxuri de 4000-5000 de persoane, în 24 de ore. Mai mult decât atât, cel puțin jumătate dintre persoanele care intră în România, se întorc în Ucraina. Nu sunt exact aceleași persoane care vin într-o zi, dar există acest flux, al persoanelor care se întorc din România în zona de sud a Ucrainei. La momentul efectuării anchetei, era un flux redus de persoane care soseau în România, însă au existat perioade în care numărul acestora a fost mult mai ridicat.

Nu există o comunicare între autoritățile române și cele din Ucraina, cu privire la numărul fiecărui transport de persoane cu bac-ul. Atât personalul autorităților care își desfășoară activitatea pe doc, precum și voluntarii implicați de la Crucea Roșie, UNCHR, ARDA, identifică nevoile fiecărei persoane sosite, fiind vorba de femei cu copii, persoane vârstnice sau cu dizabilități. Imediat acestora li se asigură cărucioare pentru copiii foarte mici sau chiar scaune cu rotile, pentru persoanele cu dizabilități. Aceste categorii de persoane sunt scoase din fluxul normal și au prioritate, fiind duse direct în vamă sau în funcție de nevoi, în zona special amenajată „mama și copilul”, tocmai pentru a li se acorda asistența specială de care au nevoie etc.

Perimetrarea accesului pe doc s-a realizat de I.S.U. Tulcea cu ajutorul Inspectoratului de Jandarmi Tulcea. Prin crearea unui flux prestabilit, care are rolul de a ghida persoanele sosite, să intre și să fie găzduite în anumite corturi în vederea procesării documentelor și a identificării lor. Există totodată un alt flux creat pentru persoanele care sosesc și călătoresc cu mijloacele de transport proprii.

Pe ambele fluxuri există traducători, care informează persoanele sosite cu privire la derularea operațiunilor de înregistrare și în vederea pregătirii documentelor în acest sens. Se face precizarea că la momentul sosirii, aceștia pot să-și formuleze opțiunea cu privire la statutul pe care doresc să-l aleagă pentru perioada în care doresc să rămână pe teritoriul României. În corturile unde sunt inițial găzduiți li se asigură acces gratuit la internet și li se oferă informații, pliante, etc. În cortul prezentat capacitatea este de 600 de persoane. În funcție de numărul persoanelor de la fiecare transport, acestea sunt distribuite în mai multe corturi unde li se oferă hrană rece și ceai, mănuși și fulare, atunci când vremea a fost foarte rece. Astfel, s-a reușit ca pentru fluxurile mari de 800 de persoane durata de procesare a fluxului de către autorități să fie de maximum două ore. Acestor persoane li se acordă gratuit o cartelă de telefonică cu minute internaționale pentru fiecare familie.

La momentul intrării în țară, imigranții sunt preluați de jandarmi și sunt însoțiți în zona de triaj unde sunt întrebați ce doresc să facă în continuare. Traducătorii voluntari și pompierii din cadrul ISU discută cu imigranții, în vederea identificării următorilor pași necesari pentru primirea acestora în țară în bune condiții. Se face precizarea că zona Isaccea este o zonă de tranzit, majoritatea persoanelor sosite aici au documentele necesare, fiind însă și cazuri în care unele persoane vor trebui să fie amprentate etc.

Pompierii din cadrul ISU și voluntarii erau dotați cu badge-uri, inscripționate în limba ucraineană, engleză și română, în funcție de serviciul de care era responsabil fiecare: transport, cazare, traducător, voluntar. În acest fel, imigranților le este mai ușor să ceară sprijinul dorit. Totodată, pentru a exista un control al voluntarilor s-a creat un comandament al acestora unde sunt luați în evidență cu nume și prenume, număr de telefon, adresă.

Sunt distribuite, totodată, pliante cu informații utile în limba ucraineană, precum și un Ghid privind regimul juridic, drepturile și obligațiile refugiaților ucraineni în România.

Prima structură de impact este Crucea Roșie, identifică nevoile pentru femei și copii și le acordă obiectele de igienă sau medicamente care se pot cumpăra fără rețetă. Totodată Salvați Copii asigură o locație în care mamele cu sugari, unde se pot odihni și li se asigură acoperirea nevoilor imediate, de hrană, de igienă, etc.

În ceea ce privește asistența medicală oferită, în tabăra mobilă din Isaccea există trei resurse medicale: prima resursă este asigurată de SMURD și are competențe pentru urgențe minore, mașină din dotare care are capacitatea de a acorda asistență pentru 2 persoane, într-o stare de gravitate medie, schimbul de tură asigurându-se la 12 ore; a doua resursă medicală este ambulanța care are competențe medii, care efectuează schimb la 3 ore. Există și o echipă de medici din Spania, care au instalat un cort dotat cu echipamentele medicale și medicamente, unde își desfășoară activitatea o echipă de medici din această țară, specializați în medicină de urgență, care se ocupă de cazuri majore. Spre exemplu, a fost cazul unui persoane cu preinfarct, sau îngrijirea unor copii nouă născuți de 4 zile, lipotimii, etc.

Totodată, există personal din cadrul DGASPC Tulcea pentru a lua în evidență persoanele cu nevoi speciale, minori neînsoțiți etc. și s-a asigurat suport tehnic pentru partea de formulare, pliante, afișe distribuite în centrele de primire.

Depozitul de uz curent gestionat de ISU Tulcea, cuprinde păături noi, gulere, mănuși, materiale pentru igienă, produse pentru sugari, toate bunurile fiind aduse zilnic din depozite regionale, în funcție de necesitatea curentă, raportat la numărul persoanelor care sosesc etc.

Astfel, la ieșirea din punctul vamal, există al doilea punct de control, existând și aici un traducător, pentru a se asigura că nu intră în țară persoane care nu au fost anterior înregistrate

deoarece au existat cazuri de persoane sosite din categoria: suspecților de terorism, membrilor ai celulelor de bombe artizanale etc.

După ce sunt procesate documentele, persoanele ajung în zona vamală. Sunt trei categorii de persoane, unele fiind așteptate de către rude sau prieteni, și care părăsesc localitatea Isaccea. A doua categorie de persoane fără posibilitatea unui mijloc de transport personal, care de fapt doresc să ajungă în orașele mari din România, sau principalele orașe, noduri aeriene sau feroviare, de regulă București, de unde pot lua alte mijloace de transport, pentru a pleca din România către alte destinații. Aceștia sunt găzduiți în alte două corturi amplasate la ieșirea din punctul de frontieră, până la identificarea unui mijloc de transport care să îi conducă la destinația dorită. În această zonă am identificat o familie cu un minor care aștepta să fie preluată de prieteni pentru a ajunge în Constanța. Persoanele erau mulțumite de modul în care au fost primiți și găzduiți în România, de spațiul în care se aflau în prezent, existând paturi pentru a se odihni, precum și un loc de joacă amenajat pentru copii. Le fusese acordată hrană și obiecte de igienă, precum și consiliere de către voluntari.

Zona aceasta este organizată și asigură persoanelor hrană caldă, în regim non-stop, asigurată de către un ONG, precum și alte obiecte de igienă.

Cea de-a treia categorie de persoane, care doresc să rămână pe teritoriul țării noastre sunt preluate de microbuzele ISU și transportate la centrele de cazare din municipiul Tulcea. Se realizează acest lucru, tocmai pentru ca respectivele persoane să nu cadă pradă traficului de persoane, până în acest moment nu s-au înregistrat astfel de situații în acest punct vamal.

A fost dezvoltată o bază de date de către Poliție în colaborare cu ISU, în care sunt înregistrate toate mijloacele de transport, precum și numele conducătorilor auto, pentru cei care transportă cetățeni străini în autovehiculele proprietate personală.

Referitor la organizarea transportului, acesta este oferit gratuit, tuturor persoanelor doritoare. Astfel există un grafic întocmit de ISU Tulcea, cu o bază de date pentru transport și cazare. Totodată, sunt organizate traseele pe zile, în funcție de necesar, în prezent, prin Hotărârea de Guvern nr. 337/2022 s-a realizat o anexă de către C.J.S.U., iar în prezent operatorii privați asigură acest transport, urmând ca ulterior să-și deconteze serviciile respective.

În zona respectivă a fost instalat și un bancomat dacă se dorește retragerea de bani de către persoanele sosite din Ucraina.

La început au sosit persoane care dispuneau de mijloace financiare, cu timpul au început să vină persoane care au nevoie de asistență. Există posibilitatea ca, pe viitor, fluxul de imigranți să crească din nou la graniță.

Am discutat și cu Reprezentantul UNCHR, care se afla în punctul de trecere al frontierei Isaccea, prezent alături de alți colegi, în vederea acordării sprijinului tuturor persoanelor refugiate, aflate în nevoie. Acesta împreună cu autoritățile române asistă cetățenii ucraineni.

❖ *Reprezentanții Punctului de Frontieră Isaccea*

Din data de 24.02.2022, cetățenilor terți care au sosit în România, pe bază de excepție, li s-a permis intrarea în țară și în lipsa unor documente de călătorie obligatorii (pașaport). Între România și Ucraina nu există încheiat un acord/tratat pentru a li se permite cetățenilor ucraineni sau altor persoane cu alte cetățenii, aflați pe teritoriul Ucrainei, intrarea în România, doar în baza cărții de identitate. Totuși, având în vedere situația din țara vecină, începând cu data de 24.02.2022, terțelor persoane, atât cetățeni ucraineni, dar și altor persoane de alte cetățenii, li s-a permis intrarea în România.

La momentul efectuării anchetei, prin punctul de trecere al frontierei Isaccea trecuseră un număr de 19.750 femei de cetățenie ucraineană și 13.828 de minori.

Reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări prezenți în vamă intervin atunci când persoanele care sosesc la Isaccea își manifestă dorința de a solicita azil, sunt cazate în tabără și preluate la punctul de lucru al Inspectoratului General pentru Imigrări, în vederea procesării

cererilor. Reprezentanții IGI procedează la înregistrarea datelor imigranților, verificarea lor în baza de date, procedează la amprentare, fotografiere. Majoritatea celor care au solicitat azil în Isaccea au fost trimiși către Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Galați.

2. Primăria Orașului Isaccea județul Tulcea

Cu ocazia efectuării anchetei, primarul orașului Isaccea ne-a prezentat o serie de aspecte cu privire la demersurile efectuate de către autoritatea locală în vederea găzduirii în condiții optime a imigranților din Ucraina.

Primăria Orașului Isaccea oferă o masă caldă, în prezent, unui număr de 65 de persoane, care au rămas în localitate, aceste persoane fiind găzduite de familiile din acest oraș. Masa caldă este asigurată la domiciliul acestor persoane de o firmă specializată de catering. Se precizează de conducerea Direcției de Asistență Socială din cadrul Primăriei Isaccea, faptul că asistentul medical comunitar cunoaște limba rusă, astfel s-au asigurat medicamentele necesare pentru cetățenii ucraineni rămași în localitate, sub stricta supraveghere a medicului de familie care își desfășoară activitatea în oraș, astfel este asigurată asistența medicală. Totodată, toți cetățenii ucraineni găzduiți în localitatea Isaccea sunt înregistrați la Primăria Isaccea și zilnic, se raportează numărul acestora, către Direcția de Sănătate Publică Tulcea.

În prezent, în localitatea Isaccea, există un centru de primire pentru noapte, în cadrul Bisericii Baptiste din localitate, astfel că Direcția de Asistență Socială din cadrul Primăriei Isaccea se implică în găzduirea în această locație, dacă cetățenii ucraineni doresc acest lucru, pentru că, în prezent, persoanele din Ucraina, sunt preluate direct din punctul de trecere al frontierei de autorități și transportate în municipiul Tulcea.

Menționăm că la nivelul Orașului Isaccea au funcționat două centre de cazare provizorii, în Sala de sport din oraș care avea o capacitate de 40 de locuri și în Centrul de vaccinare din localitate cu o capacitate de 15 paturi, care au fost organizate cu sprijinul autorităților publice competente, închise în prezent, deoarece orașul Tulcea, aflat la 36 de km. de Isaccea, are o capacitate mai mare de cazare. Totodată, Municipiul Tulcea dispune de un spital, pentru persoanele care ar avea nevoie de asistență medicală.

Primăria a oferit sprijin pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare la nivelul acestor centre de primire, inclusiv prin implicarea angajaților și a voluntarilor. Infrastructura (iluminatul, curățenie, salubritate, vidanjarie) și curățenia în vamă au fost asigurate inițial, începând cu 24.02.2022, din fondurile Primăriei Isaccea, însă în prezent acestea sunt asigurate de operatorul privat care efectuează transportul cu bacul.

Totodată, facturile pentru asigurarea hranei, medicamente și pentru toate cheltuielile de transport persoane au fost asigurate din bugetul Primăriei Isaccea.

Cu privire la asigurarea transportului acest aspect a fost reglementat între timp prin adoptarea Hotărârii de Guvern 337/2022 privind acordarea de gratuități și facilități pentru transportul cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona conflictului armat din Ucraina.

O mare parte din resurse au fost oferite de ONG-uri, gestionate la nivel județean de către Instituția Prefectului Județul Tulcea și la nivel local de către Direcția de Asistență Socială (DAS) din cadrul Primăriei Isaccea și repartizate pentru acoperirea tuturor solicitărilor.

3. Instituția Prefectului Județul Tulcea

Din discuțiile purtate cu prefectul județului Tulcea, conform Hotărârii C.J.S.U. nr. 43/16.03.2022, Comitetul Județean pentru Situații de Urgență Tulcea actualizează "Situația centralizatoare a operatorilor de transport rutier de persoane din județul Tulcea pentru transportul cetățenilor sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona de conflict armat din Ucraina". Se precizează că situația mijloacelor de transport se va actualiza și se va aproba prin hotărâri ale Comitetului Județean pentru Situații de Urgență Tulcea. Având în vedere dinamica

fluxului de cetățeni străini sau apatrizi aflați în situații deosebite, proveniți din zona conflictului armat din Ucraina, se estimează un număr de 4000 de persoane, săptămânal, care necesită transport.

Au fost stabilite traseele, de regulă, pe următoarele rute: • Isaccea - București; • Isaccea – Constanța; • Isaccea – Galați; • Isaccea - Tulcea; • Isaccea – Iași, care vor fi completate, după caz, prin hotărâri ale Comitetului Județean pentru Situații de Urgență, funcție de necesități.

Totodată prin Hotărârii C.J.S.U. nr. 44/16.03.2022, în vederea asigurării unui climat de normalitate în contextul actual, prin grija serviciilor sociale de la nivelul autorităților publice locale se vor desfășura, săptămânal, acțiuni de cunoaștere a condițiilor necesare cetățenilor străini sau apatrizi, urmărindu-se aspectele legate de nevoile sociale, de integrare în comunitate, etc.

A fost desemnat responsabil pentru coordonarea activităților menționate subprefectul județului Tulcea. În același context, autoritățile publice locale pe raza cărora sunt cazați cetățeni străini sau apatrizii aflați în situații deosebite, care provin din zona conflictului armat din Ucraina, vor înainta către Instituția Prefectului Județul Tulcea, săptămânal, necesarul de mijloace de subzistență care pot fi asigurate prin intermediul depozitelor organizate în acest sens. S-au desemnat un responsabil pentru coordonarea activităților menționate subprefectul județului Tulcea și președintele Filialei Județene Tulcea a ACOR pentru a asigura relaționarea cu cetățenii străini sau apatrizii aflați în situații deosebite care provin din zona conflictului armat din Ucraina în vederea implicării acestora în acțiuni de voluntariat necesare depozitării mijloacelor de subzistență.

Pentru asigurarea necesităților de subzistență cetățenilor străini sau apatrizii aflați în situații deosebite care provin din zona conflictului armat din Ucraina și care se află cazați pe raza județului Tulcea, sunt constituite următoarele depozite: Depozit Cantina Municipală situat pe strada Viticulturii, nr. 8; Depozit ACOR - situat pe str. Viticulturii, nr. 8; Depozit Sala de Sport - situat pe str. Isaccei nr. 24; Depozit Direcția de Asistență și Protecție Socială - Str. Isaccei nr. 36; - Depozit Crucea Roșie - situat pe Str. Grigorie Antipa (incinta Tulco).

Astfel, toate autoritățile prezente s-au organizat exemplar în vederea gestionării fluxurilor de persoane care sosesc în punctul de trecere al frontierei de la Isaccea. În concluzie, cu ocazia efectuării anchetei de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului, în localitatea Isaccea, s-a constatat o foarte bună mobilizare și colaborare, atât a instituțiilor și autorităților publice locale și județene competente, cât și a organizațiilor non-guvernamentale, în vederea acordării sprijinului umanitar pentru persoanele sosite din zona de conflict din Ucraina.